

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Summa de vitiis

Wilhelm <Lyon, Prior>

[Basel], nicht nach 1475

Incipit tractatus de vicio gule

[urn:nbn:de:bsz:31-308070](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-308070)

7
x
magis timendus est vnus peccatum mortale quam omnia illa Ad hoc autem quod nos deam? ita fugere peccatum pertinet quod legitur Ecce xxi. quasi a facie colubri fuge peccatum Et illud Seneca cum hominibus pacem habeat cum vicinis bellum. et item vicia sine modo et sine ordine persequenda sunt quia modum et ordinem non habent.

Incipit tractatus de vicio gulae.
De ordine dicemus de vicio gulae Primo dicemus de hiis quae faciunt ad detestatos huius vicii Secundo de speciebus eius Tertio de satellitibus quibus vitium viciu istud Quarto de remediis contra hoc viciu
Ad detestatos gulae faciunt xiiii. Prima pars.

Quatuordecim autem sunt quae faciunt ad detestatos huius vicii Primum est hoc quod natura dissuadet nobis illud. vnde legitur in scientia naturali quod inter animalia maiorum corporum nullus dedit natura tam paruus os secundum corporis quantitatem sicut homini quod sine dubio factum est ad emendationem temperantiae et detestatos gulositatis. Secundum est hoc quod viciu istud est reges demonum vnde matth. xii. Cum immundus spiritus exiit ab homine ambulat per loca arida et re. et non inuenit requiem. vnde legio demonum dixit domino vt legitur matth. viii. Si eicis nos hic mitte nos in gregem porcorum quod dominus promisit eis postquam enim aliquis quasi porcum vicio gulae subditus demonum hirculū est. vnde dicitur glo. nisi quis more porci vixerit dyabolo partem in eo non accipit Tercium est multiplex iniuria proximi quae sequitur ex vicio isto Triplicem autem iniuriam proximi quae sequitur ex vicio isto ponemus ad praesens Prima est proximi corruptio. vnde in psalmo Sepulchrum patens est guttur eorum ad iram homo qui se inebriat vespere os fetidum habet sequenti mane ad modum sepulchri Sed ad corruptos mali exempli possunt referre malo enim exorunt corrupti gulosi proximos suos Ad quod pertinet quod legitur ad rom. xii. Si propter cibum tuum frater tuus contristatur. iam non secundum caritatem ambulas. noli cibo tuo illum perdere pro quo christus mortuus est. Et in epistola Iude. ii. de gulosis dicitur. Non sunt in epulis suis

5.
macule cōiuuātes non solum sūt maculē ymo sūt macule ali
os maculātes suo exēplo. **S**ecūda iniuria est q̄ vnus gulosus
expēdit in piscib⁹ vñ xx. paupes satis haberēt de pane in
quo frēs suos portōne eoz defraudat omnes fideles frēs
sūt. **Vñ** bern. noli putare gratiū euz q̄ impēdis pximo vel
nolis debitor es. **T**ercia iniuria est cōiucia et verbera que
ebrii et varijs repleti ferculis solenē inferre vicinis suis.
tumultuosa enī res est ebrietas vt legit̄ p̄b. xx. **Q**uarto
facit ad detestatōem huius vicij mltiplex cōtumelia dei q̄
sequit̄ ex vicio isto. ex quib⁹ septē ponem⁹ ad p̄s. **P**ria
est qz viciū istud vilissimā creaturaz deficiat v̄trez suū. iux
ta illud apli ad. pbi. iij. quoz deus venter est. vbi dicit
aug⁹ hoc ab homie colit̄ q̄ p̄eteris diligit̄ ydolatria ista
deterior est in hoc ydolatria paganoz qz illi auro ⁊ argēto
et marmoreis lapidib⁹ honores diuinos impēdere solēt. s̄
gulosus v̄trem p̄ deo honorat qui est quasi latrā. **I**n hoc
videt̄ hoc viciū detestabili⁹ esse cūctis alijs vicijs. **S**ecūda
cōtumelia est qz de tēplo spūllācti coq̄naz facit. vñ. ij. ad
cori. vj. vs enī te plus dei viui estis. de hoc tēplo facit eo
quīnaz qui a deo se implet cibis ⁊ potib⁹ ⁊ ignicul⁹ natu
ralis nō sufficit illd decoquere. s̄ tanq̄ ex lignis viridibus
vel hūidis fumū p̄ducit qui hoīez pigz ⁊ s̄pnoletuz red
dit. **T**ercia detūelia est q̄ aiām que ymago est btē t̄nitatis
multū deturpat obscurādo eam. vñ in hoīb⁹ qui laborāt vi
cio isto implet̄ illd v̄bū p̄he. **D**emigrata est facies eoz
sup̄ ea bones. **Vñ** iero⁹. nihil ad deo obruit̄ intelligēciam v̄
cōmellatō ⁊ ebrietas. **Q**uartuz est q̄ hoc viciū multuz elō
gat a deo. ad qd̄ p̄tiet q̄ d̄r in p̄s. **I**n chamo ⁊ freno max
illas eoz cōstīge qui nō approximāt ad te. **N**ō approximā
tes ad d̄m sūt hoīez cibo ⁊ potu se replētes quib⁹ optat
dauīd magis ac mag⁹ ostīgi maxillas idest p̄ci⁹ victualia
dari vt sic saltez cogātur approximare sic accipiē famelic⁹
ad d̄m. **Q**ntū est q̄ viciū h̄ dei obliuioez induc̄. vñ in osee
xij. saturati sunt et eleuauerūt cor suum et obliui sunt mel

6.
Sextus est q̄ deum blasphemat. vñ sup̄ illud. j. ad cori. x.
siue comeditis siue bibitis omnia ad gl̄iam dei facite dicit
aug⁹. si qd̄ māducas et bibis ad refectōem corpis sumis
sustētationemq̄ mēbroz gr̄as agens ei qui tibi mortali et
fragili tribuit ista sup̄plemētōz solacia. cib⁹ tu⁹ et pot⁹
tuus laudat deum Si vero modus nature debitus in mode
ratione edacitatis excedas et vinolēcia te in gurgites quā
tallibz dei laudes lingua tua resonet. vita tua blasphemat
sicut formositas opis artifices laudat sic ei⁹ deformositas
eum qd̄ammō blasphemat **S**ero⁹ valde absurdus est nimia
saturitate velle honorare factum quē scimus deo placū sse
per ieiuniū. quidaz sanct⁹ v̄ter receptaculū ciboz omēs
hoim labores et momētanea gule blādīmēta stercoris sine
cōdemnat idest vana fūisse pbat. vñ male viuēs creatorē
suum blasphemat **S**eptimū est q̄ hoc vicium contempnit
deum ⁊ q̄q̄ deus h̄t. vñ **S**lau qui tenet figurā guloz. di
cit gen. xxv. quid mihi p̄derūt p̄mogenita ⁊ paucis inter
p̄litis subdit et abiit p̄uip̄dens q̄ p̄mogenita vendidiss̄
De gulosis v̄z est illud q̄ p̄ nihilo habet terraz desira
bilem et illud tren. j. d̄ derūt p̄ciosa queqz p̄ cibo ad refo
cillācias aimas **A**n̄tuz q̄ facit ad detestatoez hui⁹ vicij est
hoc q̄ viciū istud inq̄inat mēbz illud in quo magis inde
cens est immūdicia qm̄ in alio mēbro **I**n ore n̄m⁹ tollera
bilis est immūdicia qm̄ in alio mēbro dupliti r̄one. **P**rimo
p̄ter nobilitatē mēbri **S**ecdo quia p̄cētis mēbris deputa
tus est diuino officio. **S**extus est q̄ p̄ma p̄hibitō quā dñs
dedit data fuit cōtra viciū istud. vñ gen. ij. de omni ligno
p̄adisi comede. de ligno autē scie boni et mali ne comedas.
Septi⁹ est h̄ q̄ viciū istud laqueus est in via p̄ qm̄ necesse
est nos ire et ideo magis timēdum est nobis. vnde dyabo⁹
hoc vicio hoim temptauit cum ess̄ in p̄adiso ⁊ in statu in
nocēcie **I**sto etiā vicio p̄mo aggressus ē tēptator filiū dei
Vnde gre. loquēs de illo verbo de necessitatibz meis erue
dicit necessitates corpales hoc habet piculosū q̄ in eis sepe

minime dimoscit qui d contra eas vicio vel utilitatis studio
agatur. **H**as necitates p̄sta cupit euadere sciens plez qz
voluptatus culpas occasione necessitatis prūpe. **A**it aug
sumēda sūt alimēta tanq̄ medicamēta. s̄ dum ad quietez
sacietatis ab indigēcia trāsitur in ip̄o trāsitū laque⁹ con
cupie insidiat̄. frequēter enīz dum hoc fit adiūgit se quā
si p̄dissequa piculosa iocūditas et plusq̄z p̄currit vt et⁹
causa fiat q̄ causa salutis fieri debuit et gaudet infelix aia
vt obtētū salutis obumbret, negociū voluptatis. **D**etāuū
est hoc q̄ tociēs in euāgelio exp̄mit̄ tormētum huius vicio
reddēdum. vñ pluries dicit dñs in euāgelio. ibi erit fle
tus et stridor denciū. et dicit glo. qui de edacitate gauisi
sūt. et luc. xvj. mitte lazaz vt intingat extremū digiti sui
in aquā vt refrigeret linguaz meaz qz crucior in hac flāma
Nono facit ad detestatōem hui⁹ viciū mltiplex malū pue
mēs ex hoc vicio. **E**t p̄mo enumerem⁹ mala q̄ in sacra scri
ptura repiūtur euemisse occasione gule. **S**edō mala q̄ eue
niūt quotidie hīs in quibz est viciū istud. **P**rimo enīz oē
currit nobis q̄ viciū gule in m̄re n̄ra eua occasio fuit oim
maloz. **S**edō legit̄ gen. ix. q̄ noe qui p̄fect⁹ fuit in gn̄a
tōmb⁹ suis vicio isto deuict⁹ sic bibēs enīz vinū inebriat⁹
est ⁊ nudat⁹ in tabnaclō suo. **T**ertō legit̄ gen. xix. q̄ loth
quē sodoma nō vicit vīno inebriat⁹ duplicēz incestuz com
misit. **Q**uarto legit̄ gen. xxv. q̄ esau vicio isto dignitatem p̄
mogemiture amisit. **Q**into legit̄ gen. xl. q̄ pharao faciēs
cōiuiū grāde mgr̄m pistoz suspēdit. vicio etiaz gule po
pul⁹ isrl̄ iraz dei meruit. vñ in ps. **A**dhuc esce eoz erāt
in ore ip̄oz ⁊ ira dei ⁊c. ⁊ ij. reg. xij. **A**bsolō fecit diuiciū
et interfecit fr̄em suum amon cum temulētus esset vīno. **E**t
de holoferne legit̄ Judich. xj. q̄ bibit vinū multuz nimis
quātum vna die nunquaz biberat in tota vita sua. et inter
fectus est a **J**udich. **L**egitur etiam in principio **J**ob q̄ fi
lij **J**ob bibentes vīnum in domo fratris sui primogeniti op
p̄si sunt. **E**t dicit greg. **I**n maioris fr̄is cōiuiū filius iob

fatban ebrius nūq̄ illi ventri vacabant quali diceret nō. s̄
tamen inter cōuiuia mēis bona intentō m̄n̄? feruet et mi
nus p̄uidet Et in euāgelio legit̄ q̄ herodes cōuiuuz facis
ens ioh̄ez baptistaz occiderit. Mala vero que p̄ueniūt q̄t̄
die ex hoc vicio illis qui habēt hoc viciū multa sunt Et p̄
mo enumerem̄ ea mala que eueniūt sp̄iū inter que primū
est grauamen s̄ ūs Vñ dñs luc̄ xxi Attēdite ne grauēt̄
corda v̄ra in crapula et ebrietate. crapula est cruda epula
quādo tm̄ de cibo sumit̄ q̄ calor naturalis non sufficit ad dē
coctōnem ei?. adco em̄z grat̄a sp̄s nimietate cibi et po
tus vt sit quasi sepultus Vñ in osee. ix. mēphis sepeliet
eos. mēphis interpretatur ex ore Nimitas cibi et pot̄ ex
oris vicio occasiōez habēs homies sepelit Bre. quāto cor
pus implet̄ tanto anima minorat̄. vñ iero?. Qui luxuria
tur viuens mortu? est. et qui inebriat̄ mortuus est et se
pult?. Raban? vile sepulchz est et rietas sepultura ista
quasi quedaz submersio sp̄ual̄ est. in aqua em̄z sepeliri est
submergi. Scdm̄ malum est loquacitas. vñ gḡ. in omelia
de diuine epulone. p̄ma in male diuinitibus. famlat̄ur cul
pa loquacitatis. post loquacitatez ludi etiaz leuitas sequi
tur. Terciū est lasciuia. exo. xxxij sedit popul? māducare
et bibere et surrexerūt ludere Quartuz malum est luxuria
Vñ iere. v. saturauit eos et mechati sūt Ad eph. v. noli
te inebriari v̄mo in quo est luxuria. p̄u. xx. Luxuriōsa res
est v̄m̄uz Jeron? ad eustachiū virgo xp̄i v̄m̄ū fugiat vt ve
nenuz. Idēz quicq̄d semiariuz est voluptatis venenum pu
ta Idēz quādui Eva in paradiso abstinentie virgo fuit. q̄cito
p̄ceptuz abstinentie violauit corruptōem sensit Idēz ad fu
riam v̄ginez O filia si apo? castigauit corp? suuz et in ser
uitutem redēgit. ne cum aliis p̄dicasset reprobz efficeret.
quomodo tu iuuenēcula ad huc in feruore iuuetutis posita
dapibus et v̄mo plena. de castitate eris secura. Ipsa etiaz
auaricia quādoqz p̄uenit ex vicio gule. Vnde Jeronim?.
Delicie epularum varietas. auaricie fomenta sunt. Idēz

9
11

Tolle epulaz et libidinis luxurias. nemo querit diuicias
quaz vsus vel in ventre vel sub ventre sunt. Sequit ex h
vicio silr inmia. vnde Amos vi. bibetes vinum in phyalis
et optimeto vngueto delibuti nihil copaciebant super co
tritoe ioseph Ad idez facit q legit in luc. de diuite epuloe
qui lazaro copassus non est. et vniuersali homo vicio gule
subiectus nulli alij vicio resistere pot. Vn galiens ebrios
sus seruus est oim pctoz. nullu peccatu pot vincere qui
captus est hoc vicio Ex q epiz ori q est quasi porta homi
nis viciu gule qd est quasi de familia dyaboli dnatur tota
familiam dyabolicaz sez vniuersitatez vicioz pmittit intra
re Viciu gule reddit hoem stultuz ymo insanuz et ad vl
timuz reddit eu quasi porcu. pub. xx. vbi loquit de vmo
et ebrietate quicuzqz hijs delectat no erit sapiens Et in iob
xxviii. sapiencia non inuenit in terra sua ut viuicium Sene
ca Copia cibo subtilitas impedit Jero. winter pinguis
non gignit tenuem sensuz. Tullio. mete recta vti non po
ssunt. multo cibo et potu repleti. Ad sedm ptinet q legit
ozee. iiii. vinum et ebrietas auferunt cor e. idest metez Et
eiusdem vii Ceprut pncipes fure a vmo Seneca nihil ali
ud est ebrietas qm voluntaria insania. Ad terciu facit q di
cit seneca Quosaz vntri obediētes loco aialiuz numere
m? non hoim Jero. qui post carnez ambulat in ventrez et
libidinez promi quasi irrōnabilia aialia reputatur Et ij. pe
ij. dicit de talibz. hij velud irrōnabilia peora naturali in
captōem et pnciem. Et in elmearis supplet tendūt in hoc
tū deteriores sunt irrōnabilibz aialibus. quia illa non inci
dūt in laqueos qz vidēt vel in laqos in qz alia vice cecide
rūt q isti faciūt. vñ Jero. bruta aialia et vage aues in e
aldz pedicas reciaqz nō incidūt. Preē ista mala q spūalia
vident eē sequūt mltā alia mala ex vicio gule pmo fames
Vñ de gulob in ps dī famē paciētur vt canes. Dscē iiii.
Comedēt et nō saturabūt Jero. voluptas hita famē nō sa
turitatē pit. et lu. xv. d. filii pdig? q tenz figurā gulosoꝝ

10
Ego autem hic fame peo. et ad fr̄am est hoc verbum de illo
qui inebriat se vesp̄e. q̄ sicut in sequenti mane. Unde p̄b.
xxiii dicit salomō in p̄sona talis / quādo euigilabo. et rursus
vina repiam deinde sicut vsq̄ ad pr̄adium nisi p̄us biberit
Idem accidit de esurie quia in pr̄adio non cessat esuries.
vel qz non habz ea que vellet vel quātuz vellet. vel p̄parata
ut vellet. sicut em̄ dicit auḡ. vbiq̄ querit caro refectō
nem inuenit defectōem. Si aut̄ accidit q̄ habeat que et q̄
lia et qualit̄ vult non habz tm̄. venerez quātuz vellet habe
re. aut̄ deest ei ānona aut̄ sacc̄ non p̄t esse sine fame cui
ex defectu famis fames nascit̄ tūc optz euz ire spaciari ut
sic esuriat et sic famem venat̄. ledit̄ etiaz natura. Vñ iob
xx. Cum faciat̄ fuit artabit̄ et omis dolor irruet sup̄ eum
homo faciat̄ artat̄ idest arcus sibi videt̄ sicut angusta vi
dent̄ alicui horrea sua p̄pter mltitudinez frumētī dolor em̄
irruit sup̄ eum non em̄ osequit̄ voluptatem quā quesit̄
Vñ tullī? Si videres istos epulones velut opimos boues
stertere et sudare intelligeres eos qui maxime sequit̄ vo
luptates nime assequi qd̄ volunt Qui vicio gule laborat
patit̄ p̄ delectatōne vni? hore molestiam diei vni? vel mē
lis quia in acutaz vel aliam infirmitatez incidit Seneca E
brietas vni? hore hylarem insaniam lōgi t̄pis tedio pensat̄
Ec̄i. xxx. amaritudo anime vni? multuz potatū Ex vicio
etiaz gule sequit̄ vigilia. vñ ec̄s. v. dulcis est sompnus
opanti siue paz̄ siue multuz comedat. saturitas aut̄ diuī
tis non sinit eum dormire Sequit̄ etiaz inde paupertas. vñ
ec̄i. xix. oparius ebriofus non locupletabit̄. p̄. xxi. qui
diligit epulas in egestate erit. qui amat vīnū et p̄guia nō
ditabit̄ Causa vero quare talis non ditat̄ tangit̄ in aggeo
vbi sic legit̄ p̄mo c̄. Qui cōgregauit merces misit eas in
saccuz ptusum Quis ebriofus qd̄ per totam septimanaz la
borauit in die dñica totuz ponit in saccuz ptusuz sez in ven
trem Sequit̄ etiaz ex vicio gule corpis infirmitas nec
vna tm̄ sed plures et quāq̄ mors. Ad p̄mū p̄tinet q̄ legit̄

21

Eccl. xxxvii. in multis elcis erit infirmitas. Ad sedm pti
net q̄ dicit seneca. Quis hostis in quēquaz tam cōtumeli
ōsus fuit qm̄ in quosdaz voluptates sue sunt. sufficit alicui
si hostes suum excecet. sed voluptates non solum excecāt
voluptuosos sed etiā impotētis reddūt et contractos et
leprosos et diuersi alijs infirmitatibz affligūt. Ad vltimū
ptinet q̄ legit **Eccl. xxxvii.** Propt̄ crapulam mlti obiēt.
Et seneca. pōt nra p̄iudicia hinc corpusculo longiorē pro
gare moraz si voluptates quibz maior pars perit poterim?
regere et coherere. Ad quartuz p̄tiet q̄ legit **Eccl. vij.**
Inueni mulierem morte amariorē. hęc mulier est voluptas
carnis que morte est amarior quia non vna sola morte int̄
ficat sed triplici. scz morte t̄pali. morte culpe. et dāpnatōis
eterne. Ad idēz p̄tinet q̄ legit **p̄. xxiii.** vacātes potibus
et dantes simbola cōsumēt. et post in eodem. ingreditur
blande sed in nouissimo mordebit coluber. et sic regul⁹ ve
nena diffūdet. Et nau. i. sicut sp̄me semuicez cōplectunt̄
sic cōuiuū eoz p̄ter potācium cōsumēt quasi stipula ari
ditate plena. hic viciū seruū nrm naturalem dñari nobis fa
cit. Vñ **eccl. xij.** bñfac humili idest aīe. et ne dederis impio
idest corpi. p̄hibe panes illi dari ne in ip̄is potēciōz te sit.
Et **p̄. xxix.** Qui delicate a puericia nutrit seruū suum po
stea senescet eum cōtumacez. Decimū faciēs ad detestatoz
hui⁹ vicij est hoc qd̄ viciū istud est vna de grauoribus in
firmitatibz sp̄ualibz. p̄pendit̄ aut̄ grauitas hui⁹ infirmita
tis exl̄s q̄ cito interficit vel suffocat dure affligit vix curat̄
mltas exp̄sas requirit que tñ potēciōz nocēt qm̄ p̄sint. oīa
etiāz genera infirmitatuz et sp̄ualū et corporalū inducit h̄
infirmitas. Propter primum assimulatur hęc infirmitas
sq̄uā nancie que est infirmitas gule cito suffocans homiem
Propter sedm assimulatur hęc infirmitati que d̄ appeti
tus canin⁹ vel volin⁹. Affligit emz hęc infirmitas hoiem
fame insaciabili sic ostēsus est p̄us. Vñ in p̄b. iust⁹ come
dit et implet aīam suaz. venter aut̄ impioz insaciabilis est

12
vix etiam curatur viciū istud quia iniciū habet ab humana
necessitate sicut ostensū est p̄us. nec senectute videt̄ defi-
cere sicut luxuria ymo tūc auget̄. medicamētuz eius ver-
tit̄ in nocumētuz. Vñ ḡg. in mox. q̄t solacia ad viuēdi vs-
sum querim? quasi tot nre egritudinis medicamētis ob-
uiam? quia hocipm medicamētuz in vuln? vertit̄ quia ex
quilito remedio paulo diuici? inherētes ex eo graui? defi-
cim? qd̄ p̄uide ad refectōem paramus. senes enī magis
amāt bonuz vinuz. **E**xp̄sas etiaz tātas requirit̄ hęc infirmi-
tas vt mlti hoc vicio depauperent̄ et semp̄ deteri? se habēt.
Quomō aut̄ ex hac infirmitate cetera introducantur satis
manifestuz est ex p̄dictis. **V**ndeci^m faciēs ad detestatoz h?
vicij est h? q̄ ille qui hoc vicio capit̄ a dyab^o valde piculose
capit̄. vñ cū dyabol^o querat eū mortificare scdm̄ illud ps̄
considerat p̄ctōr iustuz et que mortifi. eum iam est p̄pe in-
tentōem cum ad gulam manū ei tenet. **A**d hoc referri p̄t
illud verbuz senece voluptates inter res vilissimas p̄cipue
extirpa que more latronū in hoc nos amplectūtur vt strā-
gulēt. **D**uodecimū faciēs ad detestatoz hui? vicij est h?
q̄ ille qui hoc vicio a dyabolo tenet̄ valde firmē tenet̄ hoc
enī viciū est quasi quoddaz frenū ori ipi? imposituz. vñ
p̄t eum circūducere ad volūtatez suaz. **J**uxta illud iacobi
ij. frena in equoz ora ad cōsenciēduz nobis mittimus et
omē corpus eoz circūferim?. est etiaz viciū istud inter de-
formitates sp̄uales quasi latitudo oris non talis qualem
habēt ora canū qui dicūtur leporarij vel venatici sed talis
qualem habz os infirmi. insatiabilis enī est nec sufficit ei
qd̄ gignit terra nisi ⁊ aquatilia ⁊ volatilia habeat. **V**ñ iero
Tauri paucorū iugoz pascuis alunt̄ vñca silua plurib?
elefātib? sufficit. homo vero terra et mari pascit̄. **P**enul-
timū faciēs ad detestatoem hui? vicij est hoc q̄ ille qui la-
borat hoc vicio est in seruitute valde graui et valde igno-
miosa. **S**ex aut̄ sunt in quib? attenditur grauitas huius
seruitutis. p̄mū est hoc q̄ ip̄e est seru? ei? qui naturaliter

debz seruire ei sez corpis sui **A**d hoc p̄tinet illud q̄ legitur
in p̄b. non dez seruū dñari p̄ncipibz. et illud p̄b. xxx.
per tria mouet terra et q̄rtuz sustinere non p̄t per seruuz
cum regnare cepit. seruū iste corpus est ex cui? dñatōne
terra mouet quia homo vel ecclia turbat. **S**ed̄m est q̄ ta
lis oīm illoz seruū est quibz indiget corpus. **V**n̄ seneca
multis seruit qui corpi seruit **T**erciū est quia talem op̄z
seruire cui dñe sez gule cui null? p̄t seruire ad suam
uolūtatem. que uult singulis diebz pari bis sibi varia fer
cula de quibz nihil remanet sed postq̄ tetigerit picat et in
locum turpitudinis ⁊ quasi p̄ditōnis trāmittit **A**d hoc
p̄tinet q̄ legit ioc̄l. .j. uululate qui bibitis uinuz in dulces
dine perit emz ab ore v̄ro. **E**t illud uerbum **S**erū. uolup
tas gutturis que tanti hodie estimat vix duoz habet lati
tudinez digitoz non durat delectatō nisi quāteuz durat trā
situs ille per gulam. et p̄ illo trāitu uult dñā gula tot et
tanta sibi pari **Q**uareuz est q̄ ip̄e uili labori intendit quia
impletōni loci immūdi sez vētris qua emz rōne locoꝝ imū
doꝝ euacuātō est vile opus eadez rōne etiaz impletō. intē
dit emz sacci vni? refectōni et sacci immūdicia pleni cum
intendit refectōni corpis. corpus emz sacc? est. vñ in p̄
concidisti saccuz meum. ip̄a etiaz glōsa et beata caro x̄pi.
saccus uocat̄ **N**ō autēz est hoc intēdere refectōi sacci vni
us. xl. annis quē ad vltimuz scio putrefienduz **N**ūcū est
hoc q̄ uanuz et quasi inutilis est labor eius. satis uan? vi
detur labor quo aliquis laborat ut deliciose pascat latronez
vniuz morti dāpnatum **L**atro iste morti dāpnat? est cor
pus n̄m **V**n̄ sen. om̄s capitali supplicio eōdemnati sum?
Satis etiaz videt̄ uan? labor quoq̄ homo laborat ut uermes
splendide pascat non est curādum qualem inueniāt carnem
vermes vel p̄nguam vel macilētam. carnez ip̄inguare est
uermibus escam p̄parare. **S**extuz est q̄ dñā gula totuz la
boꝝ homis requirit **V**n̄ eccl̄s. .vi. om̄s labor homis in ore
ei? **V**ltimuz faciēs ad detestatōz hui? uicij est omēdatō

24
sui contrarij se3 cōmendacio temperancie vel ieiunij. sed de h
alibi dicitur

De spēbus gule Secda pars.

Sequit̄ de spēbus hui⁹ vicij que sūt castrimargia
siue cōmessatō et ebrietas. Dicit̄ aut̄ castrimar-
gia eo q̄ in castris vētris om̄ia mergant̄. Ad cui⁹
detestatiōem sufficiāt ea que ad detestatiōem gulositatis su-
pius dicta sunt. S3 ad detestatiōem ebrietatis que semper
viciosa est aliqua addem⁹. Primū est q̄ ebrietas pdiciose
agit exercitus em̄ illius pacifice recipit̄ et post nocē. Vñ
p̄. xxiii. ne intuearis vinū q̄ndo flavescit euz splēduerūt
in vitro color eius ingredit̄ blāde ecce pacific⁹ ingressus
sed in fine mordebit vt coluber ecce nocumētuz. Secdo fa-
cit ad detestatiōem hui⁹ vicij mltiplex maledictō quā de⁹
ebrijs facit. vñ ysa. v. **De** qui cōsurgitis mane ad ebrie-
tatez sectādā et potādūz vsq3 ad vespum. et post eodem
ca. v. qui potētes estis adhibēduz vinū. et d̄r contra ali-
quos qui glantur ex hoc q̄ possūt multuz vinū sustinere
Et ysa. xxviii. v. corone supbie ebrijs effraym **Et** p̄. xxiii
Cui v̄ cui⁹ pat̄ v̄ cui rixē cui fouee cui sine eā vulnera.
cui suffusio oclorū nōne h̄ijs qui morātur in v̄mo et studēt
calicibz epotādīs **Et** dicit glo. sup illud cui suffusio oculo-
ruz immoderat⁹ haustus vini exterioris et interioris visus
ingerit cecitatez. Tertō facit ad detestatiōez hui⁹ vicij hoc
q̄ om̄ia bona dissipat̄ in homie. Bona gr̄e dissipat vsq3 ad
fūdāmētuz eoz se3 vsq3 ad fidem. Vñ eccl̄. xix. vinū ⁊ mu-
lieres apostatate faciūt sapiētes. Bona etiā nature exter-
minat vsq3 ad insensibilitatez. Vñ p̄. xxiii. diē ebriofus ver-
be rauerūt me et nō dolui. vulnerauerūt me ⁊ nō sensi. Vñ
aug⁹ ebrietas auferē memoriā dissipat ser sum cōfundit
intellēct̄ ⁊ cecidat libidiez inuolūt̄ linguaz corrūpit s̄ag-
itūnez om̄ia mēbra debilitat vitam diminuit et omēz salutē
extermiat. Quarto facit ad detestatiōem hui⁹ vicij hoc q̄

25

dicte aug⁹. sup illud gen. xliij. biberunt et inebriati sunt
cum illo. verbuz inebriandi vt ait aug⁹ p saturitate ponit^r
Et post subiungit inebriari vt inebriatur ebrioli nec ipi ter
re est vrile qm maiore humore qm sufficit corrumpitur. sic
vita ebrioli qui non facit ate se replet sed mergit diluuiio
Secdo facit ad detestatores huius vicij q⁹ gg. de illo dicit
ebrietas inqm est blandus demon dulce venenum suaue pec
catus qm qui habz non se habz qm qui facit non facit pec
catum s⁹ tot⁹ est pctm **A**lie distinguuntur qnqz spes hui⁹
vicij a greg. sup illud gen. xxv. vbi dixit esau iacob **D**a
mibi de coetone hac rufa **P**rima spes est cum qs horaz co
mededi puenit vt legit de ionatha. i. reg. xliij. talis time
re pot illam maledictioez que hatur eccl. x. v. tibi terra cu
ius rex puer est et cui⁹ pncipes mane comedut. terra in
telligit hic homo. terra emz est et in terram ibit. rex est li
bez arbitriu qui aiam habet regere. pncipes intelliguntur
qnqz sensus sic illi qui rex deuz colut ab honore et obseqo
diuino diem inchoare volut. sic illi quoz de⁹ venter est. p
mo querut regnu dei sui regnum dei eoz est esca et potus
Secda spes est qn aliquis min⁹ delicata vult habere. vt le
git nu. xi. de filiis isrl qui in heremo carnes desiderabat
Et in luc. legit de diuite epuloe q⁹ epulabat^r quotidie sple
dide **S**en. palatus tuu fames excitet non saporis **T**ripli
ci aut rone non debz homo querere delicata. pmo ppter na
turaz vasis cui cibos qs sumim⁹ infundim⁹. corrumpit emz
quicqd infudit **S**i quis haberet aliqd vas q⁹ corruperet
vinuz qn est infusum ipe non infuderet ibi de meliori q⁹ ha
beret **A**d hoc ptinet q⁹ legit ioel. j. vlulate qui bibitis vi
nu in dulce dime perit em ab ore vro **S**ecdo ppter hoc quia
cum delectabilia tibi dant^r in adiutoriū carni aduersus spi
ritum concupiscēti fiūt duo cōtra vnū et vincit spūs **V**nd
Bern. de cōdimētis sufficit vt comestibilia fiāt non concu
piscibilia. sufficit enim concupiscēcie malicia sua que cum
vix aut nullomō ptransire possit ad finem explēde necitatis

16
nisi p viam quātrēcuq; delectatōnis si cepit habere irrita-
mēta fiūt duo cōtra vnū et pietatē otinēcia. **Tertō** cum
carni deliciae dant vult eas post ex cōsuetudine habere. vñ
in pib. adolescēs iuxta viā suā etiā cū senuit nō recedet ab
ea **Cum** hoies timeāt tm malā cōsuetudinez q; etiā a dilcissi-
mis nō sustineāt eā sup se adimueiri. miz est quō suo neq;
lez corpi hoc tollerare volūt **Tercia** spēs est qñ q̄s nimis
sumit vt legit de sodoitis eze. xvi **Tero** pluua illa optia
est que senlim descēdit subit? aut et nimi? a p̄ceps ymber
arua subuertit. sili nimi? cib? nocet **Quarta** spēs est stu-
diositas que ptinet ad sollicitudinez et curiositatez laute
pparādi. vt legit de filiis hely. i. reg. ij. **De** studioso dicit
yldo. tota die epulas rumiat qui ad explēdas gulā vespe
delicias pparat **Talis** est quasi aial rumians. h̄ in h̄ differt
a rumiantibus aialibus q; bzuta aialia rumiancia rumiant
post sumptōem cibi sed talis rumiat ante **Quinta** spēs est
cum quis nimis auide vel ardētē sumit cibum. vt legit de
esau gen. xxv. vñ eccl. xxxvij. noli auidus esse in omi epu-
latōne neq; te effūdas sup omēm escam **Et** aug? meli? est
piscibus vsci more dñi qm lenticula more iumētōz. signū
fede au ditatis est in sumēdo cibuz tremor manū cyphū
et boluz tenēciuz effusio vult? exterioris sup cibaria cum cor-
uis oculis quā comitat? effusio vult? interioris sup escam
que est qñ sic aim? ad cibuz ardore trahit? vt aliqd cogita-
re non sinat? **Signū** etiāz hui? fede au ditatis est mor di-
natō scindēdi panes masticādi cibum et sumēdi **Bern.** etiāz
ad sanitatez corpis qnto cibuz honesti? et ordmāci? inge-
rit tanto facili? et salubri? digerit? cōtra au ditatez istā
cōsiliuz est interponere ps^m vel aliam oōem. h̄e spēs con-
nent? in hoc vsu p̄ p̄e laute nimis ardētē studiose **Possūt**
etiāz addi h̄is qñq; spēb? alie q̄tuor spēs **Prima** est cuz
quis nimis frequēter sumit cibum sufficit homi sano sumē-
bis in die ad pl? cibuz. frequēs aut sumpcio cibi multum
noēua est corpi. sm enī artez medicinalē vna de deterioribz

rebus est apponere cibuz sup cibum indecoctuz. **A**lia spēs
est qñ quis varijs ferculis vult vti. de qua varietate dicit
seneca. fastidiētis stomachi est mlt̄a degustare que vt va-
ria sūt et diuerſa. inquināt non alūt sic aliqua sūt que di-
uīsa placēt conūcta vero nobis abhomiabilia sunt sic con-
iūctio tot diuerſoz ferculoz in stomacho interdū est ab-
homiabilis nature. **T**ercia spēs est cū quis noua requirit
et incōſueta. **Q**uarta cū p̄cioſa vel ſūptuoſa non h̄ns etiaz
reſpectuz ad hoc q̄ ſint magis ſaporoſa.

De quatuor ſatelliticibus gule. **T**ercia ps.

Octo de ſpēbus hui⁹ vicij cōſequēter dicēdum
est de quibusdā ſatelliticib⁹ quib⁹ vti viciū iſtud
que quatuor ſūt p̄cipue. **P**rimū est ambitō de qua
dicit ſapies. **N**ō mag⁹ nob̄ cōſtat fames ſ̄ ambitō maior e⁹
p̄te⁹ eoz q̄ expendūt ſup bifaciūt ad paſcēdū oculos hoīm
ſi null⁹ hoc dēret ſcire ip̄i qñq⁹ nō expēderēt decimaz p̄tem
eoz que expēdunt. **A**lia tria ſunt ciboz delectabilitas ſiue
ſit ex ḡnibus ciboz ſiue ex modo p̄parādi ⁊ ciboz varietas
et qualitas.

De octo remedijs cōtra viciū gule. **Q**uarta ps.

Sequit̄ de remedijs cōtra viciū iſtud que octo ſūt
Primū est ſermo diuīn⁹ hoc remediū docet nos
dñs **M**at̄. iij. vbi dicit dyabolo temptātī ipſuz
de vicio gule. nō in ſolo pane viuit homo ſed in omī verbo
q̄ p̄cedit de ore dī. **E**t ḡg. frequēs ſumptō cibi ſpūalis in-
terdū inducit cōtemptuz et obliuioem cibi corpalis. **S**e-
cūduz remediū est moderata occupatō hoc remediū inſi-
nuat nobis ſalomō in p̄b. xxi. deſideria occidūt pigz no-
luerūt enī qui cōp̄ opari man⁹ ei⁹ tota die cōcupiſcit et de-
ſiderat. homo ocioſus patit̄ famē vniūſalem. aures enī ei⁹
eſuriūt rumorēs. oculi vanitates. gula cibos. ſ̄ occupatio
in magna p̄te ſedat famē iſtam. valēt aut̄ ſpēaliter hęc duo
remedia ad hoc ne horam p̄ueniāt vel ne nimiaz ſollicitudi-
nem de cibo ſibi p̄parādo habeat. **T**ercium remediū est

102
elongatō ab hijs que dant occasionem excedēdi in cibo vel
potu sic est delectabilitas vel varietas vel nimietas ciborū
licet enī illud qd legitur **Eccī. xxi.** quasi a facie colubri fuge
pctā et si accesseris ad ea suscipiūt te. vidat̄ gñaliter dēm
de omī pctō. spēaliē tñ hoc referri pōt ad illa pctā in qui
bus tēptat suauitas vel voluptas. In illis enī in quibz ad
eieritas tēptat meli⁹ pōt expectari ofliēt⁹. vñ non est se
cuz accedere ad mēsam vbi nimia vel vana vel delicata sūt
apposita homī qui vult curari ab h̄ vicio hoc insinuat nob
gen. iij. vbi sic legitur **Vidit mlier lignuz q̄ bonuz esset ad
vescēduz et pulchz oclis et delectablē aspectu ⁊ tulit de
fructu illi⁹ ⁊ comedit. vñ dicit ḡg. non licet intueri q̄ non
licet cōcupisci** Et **ys. xxviii.** loquēs de flore glie exultatōis
dicit q̄ cū aspexerit vidēs statim vt manu tenuerit deuora
bit illud nō est secuz intueri vel videre delectabilia. Quar
tuz remediū est frequēter cōsiderare qualis post mortem ca
ro sit futura. hoc remediū docet nos ḡg. dicēs nihil adeo
valet ad domāda carnis desideria sic cogitare qualis sit fu
tura mortua. Quintuz remediū est eterne cene meditātō ad
qm̄ inuitari sum⁹. hoc remediū docuit nos dñs vbi nos ad
cenā illam inuitatos esse docuit. aliē comedit ad cenā de
licatā inuitat⁹. et aliē nō inuitat⁹. q̄ em̄ inuitat⁹ est pa
rum comedit in p̄adio ne cenā amittat. h̄ sūt quidā qui
adeo silēs facti sunt in mētis q̄ de siliquis porcorū hic im
pleri desiderāt. et de illa delicata cena et et̄na nō curāt eu
nis sola esuries hōiem beatū reddit. **Beati enī qui esuriūt
et siciūt iusticiāz qm̄ ipi saturabūtur. quid faciet ipa refe
ctio si esuries ipa bt̄m reddit.** Sextuz remediū est cōside
ratō maloz que excessuz cibi ⁊ potus secūt. Sequit̄ enī
inde triplex mors scz mors culpe et interdū mors corpis
in p̄nti. et in futuro eterna mors scz corpis ⁊ aīe. Ad hoc
p̄tinet q̄ legitur **Job. vi.** aut gustare quis potit q̄ gusta
tuz affert mortē cū magna mēsurā sumūt medicamēta sic
et alimēta sumi debēt s̄m aug⁹. **Septimuz remediū est**

19.
cōsideratō penurie xp̄i et in se et in mēbris suis Ad p̄mum
mouem̄ t̄ren̄. iij. Recordare paupertatis mee et trāsgressi
onis ⁊ abstinentiē et fellis. paupertas etiā ip̄i? in mēbris su
is multuz dēret hoīes retrahere a supfluitate qm̄ faciūt in
cōuiuīis suis cū cogitāt q̄tas paupertatem sustinet xp̄us in
paupib? et infirmis ad mortez qui vix p̄nt interdū panē
habere. mix. est quō sepe non remordet consciēcia diuites hu
ius seculi qm̄ cogitāt q̄ ip̄i subtrahūt ori dei in paupib? qd̄
ponūt in ore dyabli pascūt enī filios dyaboli sez malos et
dei filios fame p̄ire p̄mittūt **U**ltimū remediū est ⁊ sūmū
dei gr̄a. vñ qui laborat hoc vicio oīem debet instare et dei
gr̄am postulare qui ardorem hui? vicij sedat. vñ ioh̄. iij.
qui biberit ex aqua quā ego dabo ei nō siciet in eternuz **E**t
ad heb̄. xij. optimū est gr̄a stabilire cor non escis que non
p̄fuerūt ambulātib? in eis **A**d idēz ptinet illud verbuz se
nece **S**i vis in quid in p̄petua voluptate esse non volupta
tib? adiciēduz est sed cupiditatib? detrahēduz **C**upidita
tib? vero non detrahēt nisi cum ros gr̄e infundat.

ExPLICIT de vicio gula.

Incipit tractatus de peccato luxurie.

Herodes autēz tetrarcha x̄c. Quia peccatum
luxurie occasio fuit incarcerationis et decola
tionis ioh̄is **I**deo hic dicem? de pctō isto ⁊
satis cōgruo ordine post viciū gula qz nascit̄
ex illo. **D**icem? autē hoc ordine **P**rimo dicē?
de hīs que faciūt ad det̄statōem hui? vicij **S**ecūdo de sp̄a
bus ei? **T**ertō de hīs que p̄stāt occasiōem hui? peccato.
Quarto de remedijs cōtra viciuz istud **Q**nto quare deus
p̄hibuit simplices fornicatōem mīn? enīz micorditer vide
tur de? egisse cum gr̄e humano in hac p̄hibitōne cum p̄p̄
hac p̄hibitōez fere tot? mūdus peat **S**exto tāgem? aliq̄